ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr. A42-01581-22/43
ECLI:LV:ADRJRTN:2022:1121.A420158122.8.S

S P R I E D U
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Rēzeknē 2022. gada 21. novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis S.Linkevičs,

piedaloties pieteicējam /pers. D/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes - Ieslodzījuma vietu pārvades pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu, un nemantiskā kaitējuma 50000 *euro* atlīdzinājumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. D/ vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk arī – Pārvalde) ar 2021. gada 14. jūnija iesniegumu, kurā lūdza pārvietot pieteicēju turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu.

Pārvalde 2021. gada 1. jūlijā sniedza pieteicējam atbildi Nr. N-1-2021-09994, kurā norāda, ka atbilstoši Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 13.[1] pantam notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Turklāt, lemjot minēto jautājumu, Pārvaldes priekšnieks ņem vērā arī notiesātajam noteikto soda izciešanas režīmu un brīvo vietu skaitu brīvības atņemšanas iestādēs. Ņemot vērā iepriekš minēto, Pārvaldes priekšnieks, pamatojoties uz Pārvaldes rīcībā esošo informāciju un vadoties pēc Kodeksa 13.[1] panta nosacījumiem, pieņēma lēmumu, ka piespriesto brīvības atņemšanas sodu pieteicējam jāturpina izciest Daugavgrīvas cietumā.

Pieteicējs vērsās Pārvaldē ar 2021. gada 25. oktobra iesniegumu, kurā lūdza pārvietot pieteicēju turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu. Pieteicējs norādīja, ka likumā ir noteikts, ka, ja kādam tuvam radiniekam ir problēmas ar veselību, tad drīkst izciest sodu cietumā, kas atrodas tuvāk radiniekiem. Tā kā pieteicēja tēvs nedrīkst braukt tālus ceļa gabalus, viņam ir problēmas ar veselību, jo ir veikta nieru pārstādīšanas operācija, pieteicējs lūdz apmierināt viņa lūgumu.

Pārvalde 2021. gada 24. novembrī sniedza pieteicējam atbildi Nr. N-1-2021-17488, kurā norāda, ka atbilstoši Kodeksa 13.[1] pantā tostarp noteiktajam, notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Turklāt, lemjot minēto jautājumu, Pārvaldes priekšnieks ņem vērā arī notiesātajam noteikto soda izciešanas režīmu un brīvo vietu skaitu brīvības atņemšanas iestādēs. Savukārt, normatīvie akti, kas reglamentē notiesāto izvietošanu ieslodzījuma vietās, neparedz tādus kritērijus kā radinieku finansiālais un veselības stāvoklis, ieslodzījuma vietas attālums no radinieku dzīvesvietas u.tml. Lemjot jautājumu par notiesātā izvietošanu, tādam kritērijam, kā radinieku dzīvesvieta, ir tikai rekomendējošs raksturs un atsevišķos gadījumos Pārvalde savu iespēju robežās ņem to vērā. Ņemot vērā iepriekš minēto, Pārvaldes priekšnieks, pamatojoties uz Pārvaldes rīcībā esošo informāciju un vadoties Kodeksa 13.[1] panta nosacījumiem, pieņēma lēmumu, ka piespriesto brīvības atņemšanas sodu pieteicējam jāturpina izciest Daugavgrīvas cietumā.

[2] Pieteicējs vērsās Pārvalde ar 2022. gada 31. janvāra iesniegumu, kurā lūdza atlīdzināt nemantisko kaitējumu 50000 *euro* apmērā, sakarā ar to, ka pieteicējs tika pārvietots tālākai soda izciešanai uz Daugavgrīvas cietumu un to, ka pieteicējam nav iespējas satikties ar tēvu, kuram ir slikts veselības stāvoklis.

Ieslodzījuma vietu pārvalde 2022. gada 11. februārīnbsp; pieņēma lēmumu Nr. N-1-2022-02359, ar kuru atteica pieteicējam izdot administratīvo aktu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 50000 *euro* apmērā.

Minētajā lēmumā Pārvalde norādīja, ka, vadoties no Daugavgrīvas cietuma administrācijas sniegtās informācijas, izciešot sodu Daugavgrīvas cietumā, pieteicējs 8 (astoņas) reizes izmantoja telefonsarunas, aizstājot tās ar īslaicīgajām satikšanām.

Pārvalde arī norāda, ka saskarsme ar ģimeni ir saglabājama no resocializācijas viedokļa. Tāpat pieteicēja vēlme atrasties tuvāk radiniekiem ir atbalstāma no resocializācijas viedokļa, bet nav vienīgais kritērijs, kas tiek vērtēts, nosakot soda izciešanas vietu.

Ievērojot minēto, pieteicējam ir tiesības lūgt īslaicīgās un ilgstošās satikšanās aizstāt ar telefonsarunām un realizēt iespēju sazināties ar radiniekiem, kā arī pieteicējam ir tiesības rakstīt vēstules.

[3] Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā 2022.gada 3.februārī tika saņemts pieteicēja /pers. D/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu, un nemantiskā

kaitējuma 50000 *euro* atlīdzinājumu.

Pieteikumā tiesai pieteicējs norāda, ka viņa tēvam ir veselības problēmas, tai skaitā tēvam tika veikta nieru pārstādīšana. Pieteicēja tēva un arī paša pieteicēja deklarētā dzīvesvieta ir Valmieras rajonā. Pieteicējs atrodas tālu no tēva un savas deklarētās dzīvesvietas, pieteicējam nav iespējas satikties ar tēvu, jo tēva veselības stāvoklis to neļauj. Pieteicējs uzskata, ka tiek pārkāptas pieteicēja cilvēktiesības, jo Pārvalde apzināti neņem vērā minētos apstākļus. Pieteicējam ir tiesības uzturēt saikni ar ģimenes locekļiem. Ņemot vērā, ka pieteicējam ir piespriestsnbsp; sods – brīvības atņemšana uz 15 gadiem, kā arī ievērojot pieteicēja tēva sliktu veselības stāvokli, pastāv ļoti liela iespēja, ka pieteicējs vairs nesatiksies savu tēvu, jo Pārvalde ignorē tiesību normas.

[4] Rakstveida paskaidrojumā tiesai Pārvalde pieteicēja pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādīto argumentāciju.

[4.1] Pārvalde norāda, ka atbilstoši Kodeksa 13.[1] pantam notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Līdz ar ko Pārvalde secina, ka atbilstoši minētajai tiesību normai, izvēloties notiesātajai personai brīvības atņemšanas vietu, Pārvaldes priekšniekam jāievēro un jāizvērtē norādītajā normatīvajā regulējumā uzskaitītie kritēriji.

Bez tam, Pārvaldes priekšnieks, lemjot attiecīgo jautājumu, ievēro arī notiesātajam noteikto soda izciešanas režīmu un brīvo vietu skaitu brīvības atņemšanas iestādēs.

Pārvaldes ieskatā, bez ievērības nav atstājams fakts, ka normatīvie akti, kas reglamentē notiesāto ievietošanu ieslodzījuma vietās, neparedz tādus kritērijus kā radinieku finansiālais un veselības stāvoklis, ieslodzījuma vietas atrašanās vieta un attālums no radinieku dzīvesvietas.

Saskaņā ar Eiropas Padomes Ministru komitejas 2006. gada 11. janvāra ieteikumu Rec(2006) 2 "Eiropas cietumu noteikumi" 24.1. apakšpunktu, ieslodzītajam jāļauj satikties ar citiem cilvēkiem, tostarp ģimenes locekļiem, kā arī sazināties ar tiem, cik bieži vien iespējams, sarakstoties, komunicējot pa telefonu vai izmantojot citus saziņas veidus.

Pārvalde norāda, ka, ievērojot resocializācijas mērķi, saskarsme ar ģimeni ir saglabājama. Savukārt pieteicēja vēlme atrasties tuvāk radiniekiem nav vienīgais kritērijs, kuru vērtē pie soda izciešanas vietas noteikšanas.

Pieņemot lēmumu par notiesātā ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas vietā, tādam kritērijam kā radinieku dzīvesvieta ir tikai un vienīgi rekomendējošs raksturs un atsevišķos gadījumos Pārvalde savu iespēju robežās ievēro šādu apstākli. Tātad, Pārvaldes priekšnieks, pamatojoties uz Pārvaldes rīcībā esošo informāciju, kā arī ņemot vērā Kodeksa 13.[1] panta regulējumu, pieņēma lēmumu, ka pieteicējam attiecīgais piespriestais brīvības atņemšanas sods ir jāturpina izciest Daugavgrīvas cietumā.

[4.2] Pārvalde arī norāda, ka Pārvalde nav konstatējusi neatbilstību normatīvo aktu prasībām Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktiskajā rīcībā.

Pārvalde, vērtējot pieteicēja prasījumu par nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu, konstatēja turpmāk norādīto.

Administratīvā procesa likuma 92. pants paredz personai tiesības prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem, personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīti ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Atlīdzinājuma izmaksas kārtību un apmērus reglamentē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk – Atlīdzināšanas likums). Atlīdzināšanas likuma 1. pantā ir noteikts, ka likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 4. panta pirmajā daļā noteikto iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu, vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā praksē norāda, ka prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību (*Augstākās tiesas 04.01.2007. sprieduma lietā Nr. SKA–14/2007 17. punkts, 22.05.2008. sprieduma lietā Nr. SKA–169/2008 12. punkts*).

No minētā tiesiskā regulējuma izriet, ka tiesības prasīt atlīdzinājumu rodas tad, ja mantiskie zaudējumi, nemantisks kaitējums nodarīts ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kas atzīta par prettiesisku.

Tā kā konkrētajā gadījumā nav konstatēta Daugavgrīvas cietuma administrācijas prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesisks administratīvais akts, līdz ar to nav konstatēts arī zaudējums vai nemantisks kaitējums. Ievērojot minēto, Pārvalde uzskata, ka pieteicēja prasība par nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanu ir nepamatota.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs uzturēja pieteikumu, atkārtojot pieteikumā izteiktos argumentus.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē neatzina pieteikumu, pamatojoties uz pieteicējam adresētajās atbildēs, lēmumā un paskaidrojumā norādītajiem argumentiem.

Tiesas sēdē kā liecinieki tika nopratināti pieteicēja tēvs /pers. I/ un pieteicēja māte /pers. J/.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējusi pieteicēja un atbildētājas argumentus, lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, liecinieku liecības, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Kodeksa 13.[1] pants noteic, ka notiesāto ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē nosaka Pārvaldes priekšnieks, ievērojot medicīnas, drošības un noziedzības novēršanas kritērijus. Pārvaldes priekšnieka lēmums par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē nav apstrīdams un pārsūdzams.

Arī tiesu judikatūrā atzīts, ka Kodeksa 13.[1] panta kārtībā pieņemts pārvaldes priekšnieka lēmums ir iekšējs lēmums, jo tas attiecas uz īpaši pakļautu personu - ieslodzīto - un ir saistīts ar cietuma iekšējās organizācijas jautājumiem *(Augstākās tiesas 2010. gada 19. februāra lēmuma lietā Nr. SKA- 267/2010 (A42585807) 6. punkts).*

No minētā secināms, ka nevienai ieslodzītajai personai vispārīgi nav subjektīvo publisko tiesību pārsūdzēt pārvaldes lēmumu par izvietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē, kā arī nav tiesību prasīt labvēlīga administratīvā akta izdošanu par pārvietošanu uz kādu konkrētu ieslodzījuma vietu.

[8] Administratīvo tiesu praksē atzīts, ka pārvaldes atteikums pārvietot notiesāto personu uz citu cietumu nav uzskatāms par iestādes faktisko rīcību

Administratīvā procesa likuma 89. panta izpratnē un nav arī administratīvais akts. Tas ir iestādes iekšējs lēmums, kas saistīts ar Kodeksā noteikto soda izciešanas kārtību. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta trešās daļas 2. punktu iestādes iekšējs lēmums, kas skar īpaši pakļautu personu, nav administratīvais akts. Kā iekšējs lēmums tas nav pakļauts izskatīšanai administratīvā procesa kārtībā, izņemot gadījumu, ja tas būtiski ierobežo iestādei īpaši pakļautās personas cilvēktiesības *(Augstākās tiesas 2007. gada 14. februāra lēmuma lietā Nr. SKA-186/2007 7. punkts)*.

Līdz ar to, lai kādu lēmumu vai rīcību atzītu par izskatāmu administratīvā procesa kārtībā, attiecībā uz iestādei īpaši pakļautām, tajā skaitā notiesātām personām, nepieciešams konstatēt, ka ar konkrēto lēmumu vai rīcību būtiski tiek ierobežotas personas cilvēktiesības. Lai to konstatētu, pirmām kārtām ir identificējama cilvēktiesība. Ja cilvēktiesība ir identificējama, tad - vai konkrētajos apstākļos ir konstatējams būtisks attiecīgās cilvēktiesības aizskārums (*Augstākās tiesas 2007. gada 3. maija lēmuma lietā Nr. SKA-311/2007 8. punkts)*.

[9] Pieteicējs uzskata, ka Pārvalde, atsakot pieteicēju pārvietot soda izciešanai tuvāk radiniekiem, ir pārkāpusi pieteicēja cilvēktiesības, jo Pārvalde apzināti neņem vērā apstākļus par pieteicēja tēva veselības stāvokli, kura dēļ pieteicēja tēvs nav spējīgs tālu pārvietoties, lai varētu tikties ar pieteicēju.

Latvijas Republikas Satversmes 96. pants paredz, ka ikvienam ir tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Kā atzinusi Satversmes tiesa, tiesības uz privāto dzīvi ietver arī tiesības veidot un uzturēt attiecības ar ģimenes locekļiem un citiem cilvēkiem (sk. *Satversmes tiesas 2009. gada 23. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2008-42-01 10. punktu, 2009. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2009-10-01 9. punktu*). Tiesības uz privāto dzīvi ar zināmiem ierobežojumiem, kas izriet no soda izciešanas mērķa, piemīt arī notiesātajām personām. Satikšanās ar sev tuviem cilvēkiem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir viens no veidiem, kā notiesātā persona var sazināties ar savu ģimeni, īstenojot tādējādi tiesības uz privāto dzīvi. Taču no notiesātās personas tiesībām uz attiecību uzturēšanu ar ģimeni neizriet notiesātās personas tiesības izvēlēties ieslodzījuma vietu. Notiesātā šķiršanās no savas ģimenes ir neizbēgamas sekas, kas saistītas ar brīvības atņemšanas faktu, un tikai izņēmuma gadījumos notiesātās personas turēšana tādā attālumā no viņa ģimenes, ka jebkāds apmeklējums būtu pārāk apgrūtināts un pat neiespējams, var tikt uzskatīta kā iejaukšanās viņa ģimenes dzīvē (sk., piemēram, *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1993. gada 1. septembra lēmumu lietā "Anderson pret Apvienoto Karalisti", 1993. gada 1. septembra lēmumu lietā "McCoffer pret Apvienoto Karalisti"*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija nepiešķir ieslodzītajiem tiesības izvēlēties viņu soda izciešanas vietu, un tas, ka ieslodzītie ir nošķirti no viņu ģimenes un noteiktā attālumā no viņiem, ir viņu brīvības atņemšanas neizbēgamas sekas. Tomēr personas turēšana cietumā, kas atrodas tik tālu prom no viņa ģimenes, ka tikšanās ir ļoti sarežģīta vai pat neiespējama, dažos gadījumos var radīt iejaukšanos ģimenes dzīvē, jo iespēja ģimenes locekļiem apmeklēt ieslodzīto ir būtiska, lai saglabātu ģimenes dzīvi (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada 23. oktobra sprieduma lietā Vintman pret Ukrainu, iesnieguma Nr. 28403/05, 78. punkts*). Ņemot vērā iesniedzēja mātes ievērojamo vecumu un vājo veselību, kā arī lielo attālumu (700 km sākotnēji un 1000 km pēc iesniedzēja pārvietošanas) no mātes dzīvesvietas līdz iesniedzēja ieslodzījuma vietai kopsakarā ar faktiskajām pārvietošanās iespējām valstī, Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka šādi apstākļi ir līdzvērtīgi tam, ka iesniedzējam ir liegts personīgs kontakts ar māti, un konstatēja tiesību uz ģimenes dzīvi pārkāpumu (*turpat, 81.- 83. punkts*).

Izvērtējot lietas materiālus, tiesa konstatē, ka, pieņemot lēmumu par notiesātā ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas vietā, tādam kritērijam kā radinieku dzīvesvieta ir tikai un vienīgi rekomendējošs raksturs un atsevišķos gadījumos Pārvalde savu iespēju robežās ievēro šādu apstākli. Tātad Pārvaldes priekšnieks, pamatojoties uz Pārvaldes rīcībā esošo informāciju, kā arī ņemot vērā Kodeksa 13.[1] panta regulējumu, pieņēma lēmumu, ka pieteicējam attiecīgais piespriestais brīvības atņemšanas sods ir jāturpina izciest Daugavgrīvas cietumā.

Ņemot vērā, ka neviena normatīvā akta regulējums nenosaka prasības un rīcību, lemjot jautājumu par notiesātās personas ievietošanu konkrētajā brīvības atņemšanas vietā, tad tiesa secina, konkrētajā situācijā Pārvalde rīkojusies atbilstoši normatīvo aktu prasībām, nosakot pieteicējam soda izciešanas vietu tieši Daugavgrīvas cietumā.

[10] Tiesa konstatē, ka tiesības uz īslaicīgām un ilgstošām tikšanām ar radiniekiem no valsts puses pieteicējam nav liegtas. Turklāt tikšanās ir tikai viens no veidiem, kā notiesātais var uzturēt kontaktu ar savu ģimeni.

Pieteicējs nenorāda uz kādiem īpašiem apstākļiem, kas ļautu atzīt, ka viņa atrašanās Daugavgrīvas cietumā izslēdz viņa ģimenes locekļiem jebkādu apmeklējumu vai to padara par pārāk apgrūtinošu vai pat neiespējamu. Tas fakts, ka pieteicēja tēva veselības stāvoklis, kura dēļ pieteicēja tēvs nav spējīgs tālu pārvietoties, nav atzīstams par tādu, kas padara par neiespējamu pieteicēja tēva ierašanos uz Daugavpili.

Tiesa pieprasīja informāciju pieteicēja tēva /pers. I/ ģimenes ārstam par /pers. I/ šobrīd esošo veselības stāvokli, veselības problēmām, kā arī vai /pers. I/ ir derīga autovadītāja medicīniskā izziņa un tiesa lūdza sniegt informāciju vai ārsta viedokli, vai /pers. I/ veselības stāvokļa dēļ nedrīkst vai arī nav spējīgs veikt garus braucienus – apmēram 260 km attālumā no savas dzīves vietas (uz vienu pusi).

Atbildot uz tiesas pieprasījumu, pieteicēja tēva ģimenes ārsts norādīja, ka pieteicēja tēvam bijušas 3 operācijas: kreisās puses nefrektomija sakarā ar ļaundabīgu kreisās nieres audzēju 2010.g., sirds asinsvadu operācija ar asinsvadus palašinoša stenta ievietošanu 2018.g. un labās nieres transplantācijas operācija 2020. g. *(lietas 88. lapa)*.

Bez tam pieteicēja tēva ģimenes ārsts arī norādīja, ka pieteicēja tēvam ir autovadītāja B kategorijas derīga medicīniskā izziņa. Tā kā pacientam ir slodzes stenokardija, tad viņamnbsp; nav ieteicams vienam pašam doties garos braucienos (vairāk kā 100 km uz vienu pusi), jo ir miokarda infarkta risks.

Tiesas sēdē nopratināts kā liecinieks pieteicēja tēvs /pers. I/ norādīja, ka viņš labprāt tiktos ar dēlu, ja dēls sodu izciestu Valmieras cietumā, bet uz Daugavpili veselības stāvokļa dēļ aizbraukt ir grūti.

Pieteicēja māte /pers. J/nbsp; tiesas sēdē norādīja tos pašus argumentus par to, ka uz Daugavgrīvas cietumu braukt ir tālu, labāk bija apmeklēt pieteicēju Valmieras cietumā.

Pārbaudot Personu datu pārlūka datus, tiesa konstatē, ka pieteicēja tēva /pers. I/ deklarētā dzīvesvieta ir /adrese/, kas ir gandrīz 250 kilometru attālumā līdz Daugavpilij. Konkrētajā situācijā pieteicēja tēva veselības stāvoklis pats par sevi nav arī atzīstams par tādu īpašu apstākli, kas atņemtu pieteicējam tiesības uz attiecību uzturēšanu ar ģimeni. Arī pašam pieteicēja tēvam ir autovadītāja B kategorijas derīga medicīniskā izziņa, kurā nav noteikti īpaši ierobežojumi.

Tiesas vērtējumā pieteicēja tēva veselības stāvoklis nav tik kritiski smags, lai pieteicēja tēvs nevarētu ar personīgo transportlīdzekli (arī ar rezerves autovadītāja palīdzību) nokļūt uz tikšanos ar pieteicēju Daugavgrīvas cietumā.

Tiesas ieskatā, ņemams vērā arī apstāklis, ka bez tēva pieteicējam ir arī māte un divi brāļi – /pers.M/ un /pers.V/ *(lietas 71. lapa)*, par kuriem tiesas rīcībā nav informācijas, ka viņiem būtu veselības problēmas pieteicēja apmeklēšanai Daugavgrīvas cietumā.

Ņemot vērā pieteicēja radinieku dzīvesvietas attālumu no Daugavgrīvas cietuma apmēram 250 km, ņemot vērā to, ka Latvijas transporta sistēma atļauj pieteicēja tuviniekiem nokļūt ieslodzījuma vietā Daugavpilī ar automašīnu saprātīgā laikā un komfortablā veidā vai izmantojot sabiedrisko transportu, kas aizņem vairāk laika, bet var iekļaut braucienu ar vilcienu, kas tiek uzskatīts par ērtu pārvietošanās veidu, tiesa nesaskata nokļūšanas no pieteicēja radinieku dzīvesvietas Daugavgrīvas cietumā ilgumu par acīmredzami pārmērīgi ilgu vai par tādu, kas radītu pieteicēja tuviniekiem tādus apstākļus, kuros tie nespētu ierasties Daugavgrīvas cietumā.

Līdz ar to iestādes atteikums pārvietot pieteicēju tālākai soda izciešanai uz Valmieras cietumu nevar sasniegt tādu aizskāruma robežu, lai tiesa izskatāmajā lietā atzītu būtisku pieteicēja cilvēktiesību pārkāpumu (sal. skat. *Augstākās tiesas 2010. gada 21. decembra lēmumu lietā Nr. SKA-982/2010*).

Ja tiesību aizskārums nav būtisks, pieteikums par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu, noraidāms.

[11] Tiesa konstatē, ka Ministru kabineta apstiprinātajās pamatnostādnēs "Par Ieslodzīto resocializācijas pamatnostādnēm 2015.-2020. gadam" (Ministru kabineta 2015. gada 24. septembra rīkojums Nr. 580, spēkā līdz 2022.gada 13.jūnijam) paredzēts, ka, lai sasniegtu pamatnostādnēs definēto resocializācijas politikas mērķi, Pamatnostādnēs ietverti konkrēti rādītāji un uzdevumi, kas strukturēti sešos savstarpēji saskaņotos un saistītos rīcības virzienos:

1) samazināt notiesātā antisociālas personības iezīmes un kriminālās attieksmes;

2) novērst resocializācijas īstenošanas šķēršļus, kas saistās ar notiesātā veselības stāvokli, t.sk. atkarībām;

3) nodrošināt izglītības vai profesijas apguvi brīvības atņemšanas soda izciešanas laikā, kā rezultātā bijušais notiesātais pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas iestādes sāk darba meklējumus;

4) uzlabot notiesātā sociāli pozitīvas attiecības ar ģimeni, veicinot atgriešanos tajā;

5) samazināt iespēju notiesātajam atgriezties kriminālā vidē;

6) nodrošināt resocializācijas īstenošanas vajadzībām piemērotu ieslodzījuma vietu infrastruktūru.

No minētā tiesa secina, ka attiecības ar ģimeni ir viens no resocializācijas pasākumiem.

Savukārt pamatnostādnēs rīcības virziens "Uzlabot notiesātā sociāli pozitīvas attiecības ar ģimeni, veicinot atgriešanos tajā" īstenošanai izvirzīti šādi uzdevumi: moderno saziņas tehnoloģiju (Skype) ieviešana saziņas ar tuviniekiem iespēju paplašināšanai atsevišķām notiesāto grupām, atbalsta pasākumi notiesāto ģimenēm, pasākumi notiesāto un viņu tuvinieku saišu uzturēšanai un informatīvie pasākumi un labās prakses popularizēšana.

Tiesa nekonstatē, ka Pārvaldei būtu izvirzīti īpaši uzdevumi, lai nodrošinātu notiesāto ievietošanai ieslodzījuma vietās pēc iespējas tuvāk viņu ģimenes mājvietām. Pamatnostādnes īpašu uzsvaru liek uz neklātienes saziņas paplašināšanas veidiem, paplašinot Skype izmantošanu saziņā.

[12] Tiesa papildus norāda, ka konkrētajā lietā arī nav jāpiemēro Eiropas Cietumu noteikumi.

Eiropas Cietumu noteikumi ietver rekomendāciju ieslodzīto personu, cik vien tas iespējams, izmitināt ieslodzījuma vietā, kas atrodas tuvāk mājām (17.1. apakšpunkts). Tajā pašā laikā šis ir juridiski rekomendējošs, bet ne saistošs dokuments (sk. *Augstākās tiesas 2007. gada 7. novembra lēmuma lietā Nr. SKA-576/2007 12. punktu)*. Arī Satversmes tiesa, norādot gan uz minētās rekomendācijas pietiekami autoritatīvo raksturu, atzinusi, ka tā nav juridiski saistoša (sk. *Satversmes tiesas 2009. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2009-05-01 10.2. punktu, 2010. gada 9. marta sprieduma lietā Nr. 2009-69-03 11. punktu)*.

Eiropas Cietumu noteikumi ir autoritatīvs standarts, kuru valstīm pēc iespējas būtu jāņem vērā. Taču arī jautājumā par ieslodzītās personas soda izciešanu pēc iespējas tuvāk mājām, tāpat kā citās lietās attiecībā uz īpaši pakļautajām personām, ir jāapsver, vai pieņemtais lēmums būtiski ierobežo personas cilvēktiesības. Konkrētajā gadījumā šādi apstākļi nav konstatējami. Turklāt, tiesas ieskatā, ņemot vērā, ka Latvija teritorijas ziņā ir maza valsts, parastos apstākļos attālums no soda izciešanas vietas līdz ieslodzītās personas ģimenes dzīves vietai nevarētu radīt ieslodzītās personas privātās dzīves pārkāpumu.

[13] Administratīvā procesa likuma 92. pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai nemantisko kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Minētās tiesības izriet no Satversmes 92. panta, tās noteic arī Atlīdzināšanas likums.

Atlīdzināšanas likuma 1. pantā ir noteikts, ka likuma mērķis nodrošināt privātpersonai Satversme un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai nemantisko kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību. Konkrētajā gadījumā nav konstatēta Ieslodzījuma vietu pārvaldes prettiesiska faktiskā rīcība vai prettiesiski izdots administratīvais akts, līdz ar to nav arī konstatēts zaudējums. Ievērojot minēto, tiesa norāda, ka nepastāv Atlīdzināšanas likumā (4., 5., 6.pants) noteiktais zaudējumu atlīdzināšanas pamats, līdz ar to pieteicēja prasība par nodarītā nemantiskā kaitējuma 50000 *euro* apmērā atlīdzinājumu ir nepamatota.

[14] Administratīvā procesa likuma 124. panta pirmā daļa noteic, ka par pieteikumu par lietas ierosināšanu tiesā maksā valsts nodevu 30 *euro* apmērā.

Administratīvā procesa likuma 126. panta ceturtā daļa noteic, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Šādos gadījumos tiesa pieteicēja pienākumu samaksāt valsts nodevu attiecīgajā apmērā norāda sprieduma rezolutīvajā daļā. Ja pieteicējs triju mēnešu laikā neiesniedz tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu, tiesa par sprieduma izpildi paziņo tiesu izpildītājam.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 126. panta piektā daļa noteic, ka šā panta ceturtajā daļā paredzētais pieteicēja pienākums pieteikuma noraidīšanas gadījumā samaksāt valsts nodevu nav attiecināms uz tiem pieteicējiem, kuri pieteikumu iesnieguši par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.). Ņemot vērā to tiesību un interešu nozīmīgumu, kuras pieteicējs bija vēlējies aizsargāt, izņēmuma kārtā tiesa (tiesnesis) arī citos gadījumos ar motivētu lēmumu var atbrīvot pieteicēju no pienākuma samaksāt valsts nodevu, ja pieteikums tiek noraidīts.

Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2022. gada 9. februāra lēmumu pieteicējs daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas par pieteikuma iesniegšanu, samazinot valsts nodevas apmēru līdz 5 *euro (lietas 30. - 32. lapa)*. Ievērojot to, ka pieteikums nav iesniegts par administratīvo aktu sociālās drošības jomā (pensijas, pabalsti u.tml.), un to, ka pieteikums nav atzīstams par izņēmumu, lai pieteicēju varētu atbrīvot no pienākuma samaksāt valsts nodevu pilnā apmērā, kā arī to, ka pieteikums tiek noraidīts, pieteicējam ir uzliekams pienākums samaksāt valstij nesamaksāto valsts nodevu 25 *euro* apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126. panta ceturto daļu, 246.-251. pantu, 289.-291. pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. D/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējs tiktu pārvietots turpmākai soda izciešanai no Daugavgrīvas cietuma uz Valmieras cietumu, un nemantiskā kaitējuma 50000 *euro* atlīdzinājumu.

Uzlikt par pienākumu /pers. D/ samaksāt nesamaksāto valsts nodevu 25 *euro* apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā, iesniedzot tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnesis S. Linkevičs